

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

Resultat & Uppföljning 2017

De lokala miljömålen

*

Transportstatistik

*

Energistatistik fastigheter

Biosfärkandidat Voxnadalén höll i kulturmiljödag med tema fåbod i Våsbo

För fiskevårdsplanen är nu alla vattendrag inventerade, här el-provfiske

Innehåll

1 Ovanåkers lokala miljömål	3
Förslag på revideringar	5
2 Överenskommelser med Länsstyrelsen	6
3 Transportstatistik för den kommunala verksamheten	9
4 Energistatistik fastigheter	10
Bilaga, sifferunderlag	11

1 Ovanåkers lokala miljömål

Sammanfattning hur det går

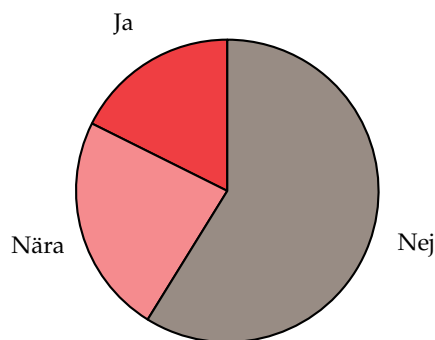
Nu är det två år sen de lokala miljömålen antogs och vi är halvägs framme till 2020. I figur 2 kan man se att det fortfarande är en bit kvar men det är flera mål som är på gång. Som en del av uppföljningen följer några revideringsförslag efter resultaten så här långt presenterats.

I kategorin *Levande Naturmiljö och Hälsa* är det ingen skillnad mot förra årets uppföljning. Svårare att nå är de undermåliga enskilda avloppen, dock är alla "värstingar" åtgärdade vilken är ett viktigt delmål.

I kategorin *Minskad klimatpåverkan och klokare energihushållning* är det stora framsteget att en ny rese- och transportpolicy är antagen. Nu kommer det stora arbetet att implementera den. Däremot kan vi redan nu se en tillbaka gång från de höga nivåer av resande och koldioxidutsläpp som var 2016 (sida 9).

I kategorin *Godhushållning av kommunens och jordens resurser* ser det ljusast ut.

Bedömningsskalan som använts är "Nej" – "Nära" – "Ja", vilket är samma som används för de nationella miljömålen.

Figur 2: Hur det gått med miljömålen efter två år, halvägs genom fram till måläret 2020.

	Levande Naturmiljö och Hälsa	Läget nu	När vi om vi fortsätter som idag?	Kommentarer
1	2020 är Voxnadalen är ett biosfärområde.	Nej	Ja	Arbetet löper enligt tidsplan.
2	Inventerade och undermåliga enskilda avlopp är åtgärdade senast 2020.	Nej	Nej	Totala antalet underkända har inte minskat men nästan alla avlopp klassat "värstingar" är åtgärdade
3	Alla kommunens reningsverk ska ha både kemisk och biologisk rening år 2020.	Nej	Nära	Med nuvarande investeringsbudget klarar vi det till 2021.
4	Vid utgången av 2018 är en fiske- och vattenvårdsplan med åtgärdsförslag klar för Voxnan och dess biflöden.	Nej	Ja	
5	Senast 2020 har samtliga villaägare mätt radon i sin fastighet.	Nej	?	insatser planeras, omöjligt att bedöma utfallet av dessa

	Minskad klimatpåverkan och klokare energihushållning	Läget nu	När vi om vi fortsätter som idag?	Kommentarer
6	Koldioxidutsläppen från kommunens verksamhets-relaterade resor ska minska med 30 % till 2020 från år 2014.	Nej	Nej	Svårt mål att men den dåliga trenden har vänt.
7	Senast 2020 ska kommunens rese- och transport-policy utökas för att även innehålla riktlinjer för mötesplanering/resfria möten. Den policyn ska implementeras.	Nära	Ja	En ny resepolicy finns på plats. Arbetet med implementering går långsamt framåt.
8	Senast 2020 går det kollektivtrafik mellan Edsbyn och Falun dagligen.	Nej	Nej	Det en möjlig lösning men den har inte utretts klart.
9	Senast 2020 finns det semisnabba eller snabba laddstolpar i Edsbyn och Alfta.	Ja	Ja	Endast semisnabba finns.
10	Förutom bränsle till transporter är Ovanåkers kommuns verksamhet helt fossilfri år 2020.	Nära	Nära	Finns fortfarande reservkraft som drivs av diesel el. eldningsolja
11	Vid nybyggnation tillämpa en energianvändnings-norm som är hälften av vad BBR 21 kräver. Vid ombyggnation tillämpa BBR 21:s krav vid nybyggnation. Detta gäller för kommunens egen verksamhet, ej dess bolag.	Ja	Ja	
12	Energianvändningen i kommunens fastigheter (inkl. aefab och aicab) ska minska med 15 % till år 2020 jämfört med år 2014.	Nej	Nej	se sida 10
13	År 2020 har Ovanåkers kommun en ny energiplan.	Nej	Nära	Ett arbete är uppstartsfasen.
14	År 2020 är Grön rutt implementerat i hela Ovanåkers kommun.	Nej	Nej	Försöket på Lillbo är lyckat men plan för en fortsättning finns inte.
God hushållning av kommunens och jordens resurser				
15	Senast 2020 är minst 50 % av maten som kommunen ansvarar för ekologisk eller lokalproducerad.	Nära	Ja	Trenden pekar åt att vi kommer att nå målet. Andelen 2017 var 46 %.
16	Matsvinnet i den kommunala bispisningen ska minska med 20 % jämfört med 2014.	Ja	Ja	Resultatet från mätningarna hösten 2017 är en minskning på ca 40 %.
17	År 2020 finns kärll för sopsortering (återvinnning enligt producentansvaret, farligt avfall, matavfall) lättillgängligt i alla kommunens verksamheter och bolag.	Nära	Ja	Arbetet går framåt, mycket hände under 2017 och ett fortsatt fokus för dessa frågor under 2018.
18	År 2020 använder kommunen i huvudsak livscykelkostnads-modell (LCC) framför exempelvis pay-off modell vid inköp och investeringar.	?	?	

Förslag på revideringar och åtgärder

Mål 6 och 7 om att minska koldioxidutsläppen från resor:

Även om trenden nu har vänt finns det mycket att göra för att nå målet. För att lyckas måste alla förvaltningar hjälpa till. Vi kan komma långt bara genom att följa resepolicyen men byte till elfordon, laddhybrider och biobränslen i befintliga bilar är också nödvändigt.

Förslag på åtgärder:

- Införa ett bokningssystem för bilpoolen som ger förslag på alternativa resätt eller samåkning. Systemet ska också ha en funktion för att kontera resorna på verksamheten.
- Resor med X-trafiks företagskort ska konteras centralt och inte belasta verksamheten.
- Satsa mer på resfria möten med utbildning i skype/lync och annat tekniskt stöd.
- Vara tydligare med att resepolicyen gäller. Exempelvis ska resor till Gävle endast i yttersta undantag ske med bil.
- Mötestider ska alltid anpassas efter kollektivtrafiken

Mål 16 om att minska matsvinnet i den kommunala verksamheten med 20 %.

Mätningar gjordes första gången 2014 och sen hösten 2016 genomförs mätningar regelbundet en gång per termin. Redan efter den första mätningen 2014 gjordes flera åtgärder. Resultaten har visat på mycket goda resultat för de åtgärder som redan har gjorts. Målet uppnåddes redan vid mätningen 2016 och vid mätningen hösten 2017 var minskningen nästan 40 % jämfört med 2014. I siffror 71 gram/ätande slängdes 2014 och 39 gram/ätande slängdes hösten 2017.

Trenden är dock varierande om man tittar på enskilda skolor och det finns potential att fortsätta det goda arbetet.

Förslag - Justera målet till: "Matsvinnet i den kommunala verksamheten ska minska med 20 % jämfört med 2016". Skälen till att ändra basår istället för att skärpa procentsatsen är flera. Dels så mättes det 2014 endast i 3 skolmatsalar och från 2016 har man mätt i alla skolmatsalar plus en förskola. Och dels är det metoden/rutinen vid själva mätningen som finjusteras för varje mätning, genom att välja 2016 finns mindre mätfel jämfört med 2014. Minskningen hösten 2016 till hösten 2017 är 10,5 %.

2 Överenskommelser med Länsstyrelsen

Våren 2015 gjorde Länsstyrelsen överenskommelser med kommunerna i regionen utifrån det regionala miljömålsprogrammet som antogs 2014. Här följer en uppföljning av dessa överenskommelser. Kommentarer till varje mål finns i en excel-fil. Uppföljningen av dessa mål är utifrån den skala Länsstyrelsen använder:

- G = Genomförd eller i huvudsak genomförd, alternativt pågår kontinuerligt
- H = Genomförd till hälften eller mer
- P = Påbörjad men ännu inte gjort hälften
- E = Ej påbörjad

Överenskommelser kopplat till det regionala miljömålsprogrammet

nr	Ovanåkers åtagande	Bidrar till åtgärd	Uppf.
1.	Ta fram en ny fiskeplan.	1. Levande och vandringsbara vattendrag	H
1.	Via biosfärkandidatur Voxnadalen verka för att bevara vattendragens ekosystem och kulturmiljön.	1. Levande och vandringsbara vattendrag	G
1.	Inventera Häsboån med avseende på kulturmiljö och fiske, detta inom ramen för biosfärkandidaturen.	1. Levande och vandringsbara vattendrag	G
1.	Utföra de planerade åtgärderna längs Voxnan i Sässmanområdet, även dessa inom biosfärkandidaturen.	1. Levande och vandringsbara vattendrag	E
2.	Genom biosfärkandidatur Voxnadalen verka för och skapa olika nätverk för dialog. Detta för att utveckla samhället i samklang med naturen i Voxnans avrinningsområde.	2. Dialogsamverkan avrinningsområde	P/G
3.	Fortsättningsvis hålla vägsaltningen på en låg nivå.	16. Vägsaltanvändning	G
4.	Ersätta användningen av naturgrus på vägarna till bergkross, förutsatt att det finns bergkross med motsvarande egenskaper som naturgruset.	17. Minska naturgrus användning	P
5.	Genom biosfärkandidatur Voxnadalen verka för att våtmarker inom området hålls öppna och sköts på ett bra sätt.	20. Våtmarkers skötsel och restaurering 21. Skydd av värdefulla myrar	?
6.	Genom biosfärkandidatur Voxnadalen stödja och stimulera fäbodverksamhet.	24. Bevara fäbodmiljöer	G
7.	Biosfärkandidatur Voxnadalen ska genom nätverk och samtal försöka lösa intressekonflikter i rovdjursfrågan.	24. Bevara fäbodmiljöer	P
8.	Genom biosfärkandidatur Voxnadalen verka för att naturreservat och nationalparker görs tillgängliga och kända. Till exempel kan Sveaskogs ekopark göras mer tillgänglig. Om biosfärkandidaten blir ett biosfärområde kommer tillgängliggörande av reservat och andra skyddade områden vara en naturlig del av verksamheten.	28. Tillgängliggöra natur- och kulturmiljö	G
9.	Genom biosfärkandidatur Voxnadalen verka för en ekonomisk hållbarhet genom att stödja och vara ett nav för verksamheter i Voxnadalen.	29. U hålligt företagande på landsbygden	P

nr	Ovanåkers åtagande	Bidrar till åtgärd	Uppf.
10.	Klimatanpassning ska vara inkluderat i den översiktsplan som är under beredning. Området Bäck ska fortsätta vara en "skolskog", biosfärkandidat Voxnadalen ska verka för detta.	30. Strategier för hållbar samhällsplanering	G
11.	Alla nybyggnationer och ombyggnationer i kommunens egen verksamhet ska vara byggda med trä som huvudmaterial.	33. Byggnande i trä	G
12.	Befintliga vattentäktsområden ska ses över. Vattenskyddsområden ska uppdateras där det är nödvändigt.	35. Vattentäktsområden	H
13.	Ta fram en VA-plan och denna ska inkludera en dagvattenstrategi.	36. Dagvattenstrategi	E
14.	Inventerade och undermåliga enskilda avlopp är åtgärdade senast 2020.	37. Enskilda avlopp	P
15.	En översyn av utomhusmiljöer ska göras på skolorna. Åtgärder utifrån översynerna ska vara genomförda till 2020.	39. Utomhusmiljö runt skolor och förskolor	H
16.	Vid översyn och åtgärdande av utomhusmiljön på skolor och förskolor ska barnens solexponering tas i beaktning.	40. Minska barns solexponering	H
17.	Vid nybyggnation i egen verksamhet tillämpa en energianvändning som är hälften av vad BBR 21 (Boverkets byggregler) kräver. Vid ombyggnation av egen verksamhet tillämpa BBR 21:s krav vid nybyggnation. Detta gäller för kommunens egen verksamhet.	47. Höjda energikrav i byggnader	G
18.	Ta fram en energiplan.	48. Energihushållning i samhällsplaneringen	P
19.	Vid nya eller förnyade hyresavtal för lokaler kräva att energi kommer från fossilfria källor.	53. Förnybar energi i hyrda lokaler	(G)
20.	Energi- och klimatrådgivaren ska verka utåttriktat mot allmänhet och företag. Exempelvis ska energi- och klimatprojekt gentemot skolor genomföras.	58. Informera om klimatpåverkan och energibesparing 60. Undervisning för hållbar utveckling	G
21.	Fortsätta kostenhetens arbete med att minska klimatpåverkan från offentlig bispisning.	62. Klimatsmart mat	G
22.	Utvärdera de nya pendelparkeringarna.	66. Ökat miljöanpassat resande	G
23.	Fortsätta bedriva cykelsatsningar.	66. Ökat miljöanpassat resande	G
24.	Se över den egna rese- och transportpolicyn för att denna även ska inkludera möten och val av mötesplats.	67. Hållbart resande	G

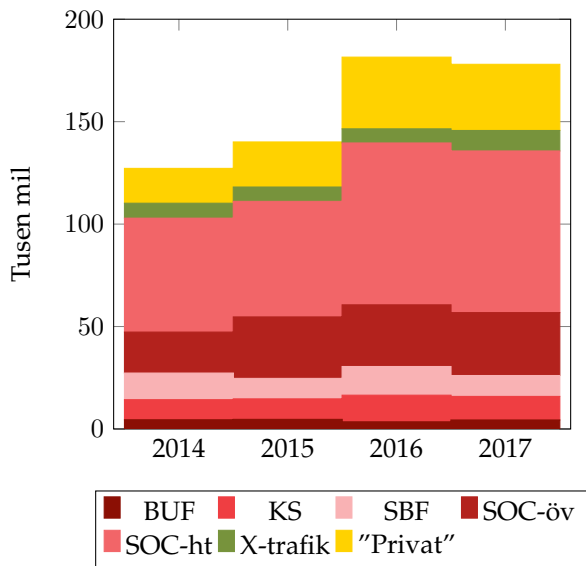
Överenskommelser till den regionala handlingsplanen för klimatanpassning

nr	Klimatanpassning - Ovanåkers åtgärde	Bidrar till åtgärd i handlingsplan för klimatanpassning	Läget nu
28.	I den översiktsplan som är under beredning ska hänsyn tas till ett förändrat klimat i planering av mark- och vattenområden.	3. De kommunala översiktsplanerna ska ta hänsyn till ett förändrat klimat i sin planering av mark- och vattenområden	G
29.	En fördjupad riskhanteringsplan Edsbyn/Voxnans översvämning ska färdigställas.	5. Fördjupad riskhanteringsplan Edsbyns/Voxnans översvämning	G
30.	Ta fram en VA-plan och denna ska inkludera en dagvattenstrategi. Effekter till följd av ett förändrat klimat ska behandlas i denna plan.	13. Framtagande av VA-planer/vattenplaner med klimatanpassningsfrågan inkluderad 15. Dagvattenstrategier med klimatanpassningsfrågan inkluderad	E
31.	Ta hänsyn till ett förändrat klimat när vattenskyddsområden uppdateras.	17. Strategi för säkring av dricksvattentäkter	P

3 Transportstatistik för den kommunala verksamheten

Totalt har det rests ca 178 000 mil, en liten minskning från 2016. Delar av statistiken är omräknad från tidigare år. Det är dels en mindre justering av för totala resta mil för 2016 och dels är det årsanställda som nu räknas med både tillsvidare och visstidsanställda. Alla siffror har räknats om så i diagrammen nedan är siffrorna jämförbara år till år.

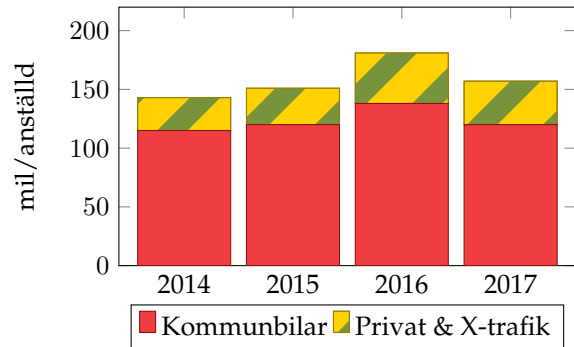
Den stora ökningen i resandet 2016 har minskat något. Räknat per anställd är vi nere på nästan samma nivå som 2015.

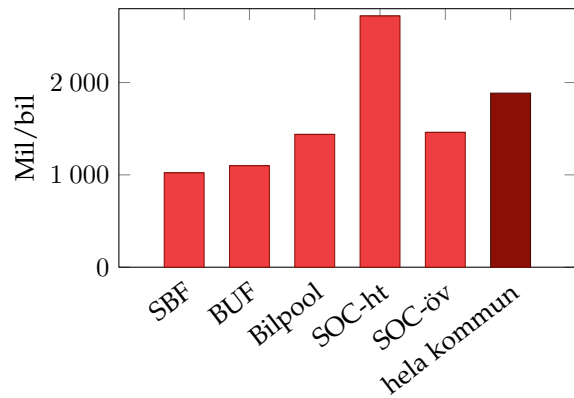
Figur 3: Totala resta mil, fördelat på resätt och förvaltning. "privat" är utifrån utbetald milersättning.

Viktigt nyckeltal som används för miljömålen är *utsläpp per årsarbetare* där 2014 är utgångsår:

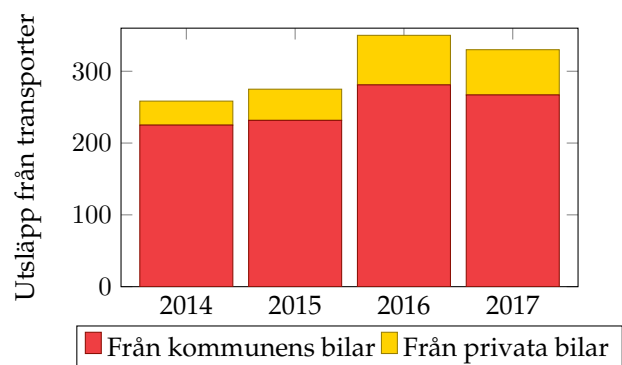
2014	0,29 ton
2015	0,30 ton
2016	0,35 ton
2017	0,29 ton

Figur 4: Hur många mil vi har rest per årsanställd. Nedre halvan av stapeln är för kommunens egna bilar, övre delen är x-trafik och privata bilar i tjänsten sammanslaget.

Figur 5: Hur många mil varje bil gått i genomsnitt under 2017. För grov bedömning av bilarnas användningsgrad.

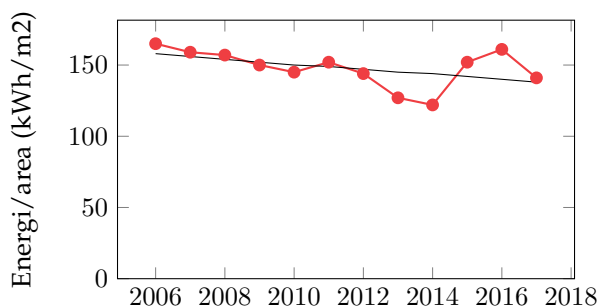
Figur 6: Utsläpp i ton CO₂-ekv

4 Energistatistik fastigheter

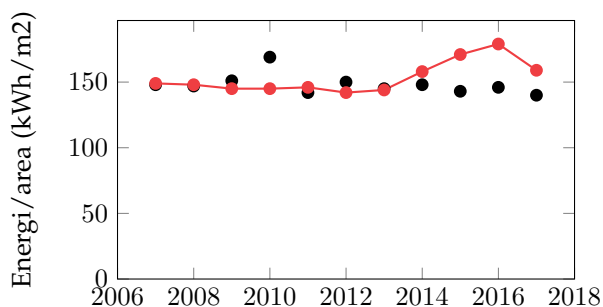
Energianvändningen i fastigheter, både för kommunal verksamhet och kommunala hyresbostäder, går långsamt ner. Ser man till miljömålet som har basår 2014 ser det däremot sämre ut, då har energianvändningen ökat. Den totala energianvändning för både kommunens och Aefabs fastigheter är:

2014	138,4 kWh/m ²
2017	148,3 kWh/m ²

I figur 7 och 8 ser man att en stor ökning skedde 2015 och 2016, som nu är på tillbakagång. En förklaring kan vara de flyktingar som kom hit under perioden och som till viss del nu börjar etablera sig och själva väljer att flytta till andra orter.

Figur 7: Energianvändning för de kommunala fastigheterna. De röda värdena är normalårskorrigerade och den svarta linjen visar på trenden under perioden. Trend visar på ca 11% minskning under en 10 års-period

Figur 8: Energianvändning av aefabs hyreshus. Den röda kurvan visar normalårskorrigerade värden och de svarta prickarna de verkliga värdena.

Bilaga, siffror

Tabell 1: Andel ekologiska och närproducerade livsmedel

år	Eko.	Närprod.	Eko. & Närprod.
2015	19 %		
2016	15,8 %	18,9 %	34,7 %
2017	23,2 %	22,7 %	45,9 %

Tabell 2: Energianvändning/ A_{temp} (area uppvärmd till över 10 grader) i figur 7, uppvärmning (ej el) för de kommunala fastigheterna.

år	Normalårskorregerade värden kWh/m ²
2006	165
2007	159
2008	157
2009	150
2010	145
2011	152
2012	144
2013	127
2014	122
2015	152
2016	161
2017	141

Tabell 3: Energianvändning/ A_{temp} (area uppvärmd till över 10 grader) i figur 8, uppvärmning och fastighetsel i Aefabs fastigheter.

år	Normalårskorregerade värden kWh/m ²	Verkliga värden kWh/m ²
2007	149	148
2008	148	147
2009	145	151
2010	145	169
2011	146	142
2012	142	150
2013	144	145
2014	158	148
2015	171	143
2016	179	146
2017	159	140

Tabell 4: Ressträcka, resor med X-trafik bygger på uppskattningar

Förvaltning el. dy.l.	Mil 2013	Mil 2014	Mil 2015	Mil 2016	Mil 2017
Samhällsbyggnadsförvaltningen	17567	12920	10096	13936	10220
Barn- och Ungdomsförvaltningen	5169	4503	4663	3542	4396
Kommunstyrelseförvaltningen	6709	9829	10316	12858	11505
Socialförvaltningen	77839	75162	86050	108846	109572
"SOC-hemtjänst"	61832	55565	56385	78750	78922
"SOC-övriga"	16007	19597	29666	30096	30650
Totalt kommunens bilar	107284	110583	111125	139182	135693
Tjänsteresor privata bilar		17027	22314	35453	32267
Resor med X-trafik		ca 7300	ca 7000	ca 6900	ca 10000
TOTALT		134910	140440	181561	177923

Tabell 5: Mil per årsanställd, dvs alla deltidsanställda är omräknade till heltider.

Vad	2014	2015	2016	2017
Antal årsanställda	888,8	927,3	1005,4	1129,8
Kommunens bilar	115	120	138	120
Privata bilar i tjänst	28	31	43	37
Totalt	143	151	181	157

Tabell 6: Antal fordon fördelat per förvaltning samt mil per fordon.

Förvaltning	Antal	mil/fordon
Samhällsbyggnadsförvaltningen	10	1022
Barn- och Ungdomsförvaltningen	4	1099
Kommunstyrelseförvaltningen	8	1438
Socialförvaltningen	50	2191
"SOC-hemtjänst"	29	2721
"SOC-övriga"	21	1460
Hela kommunen	72	1885

Tabell 7: Utsläpp i ton CO₂-ekv

Vad	2014	2015	2016	2017
Från kommunens bilar	225	232	281	267
Från privata bilar på tjänsteresor	33	43	69	63
Totalt	258	275	350	330
Per årsanställd	0,29	0,30	0,35	0,29